ความเป็นมาของกลุ่ม ร.ส.ท.ป.ตำบลศรีแก้ว

- **ที่ตั้ง**

  ศูนย์ประสานงานวัดดานมุทิตา ตำบลศรีแก้ว อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร

- **ลักษณะ**

  กลุ่มราษฎร รวมกลุ่มทำงานจิตอาสาเกี่ยวกับการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ตำบลศรีแก้ว

- **ความเป็นมา**

  ย้อนไปก่อนปี พ.ศ.2540 ผืนป่าในตำบลศรีแก้ว ประกอบด้วย ป่าภูหมากยาง 2,100 ไร่ , ป่าภูมะนาว -ภูถ้ำพระ 1,400 ไร่ , ป่าภูแผงม้า 1,200 ไร่ , ป่าภูคำมุก 1,000 ไร่ , ป่าภูผักหวาน 6,800 ไร่ , ป่าชุมชนบ้านศรีแก้ว หมู่ที่ 10 พื้นที่ 60 ไร่ , ป่าชุมชนบ้านศรีแก้ว หมู่ที่ 1 พื้นที่ 80 ไร่ , สมัยนั้นเมื่อสิ้นสุดฤดูฝน เข้าช่วงเดือนมกราคม จะเกิดไฟไหม้ในพื้นที่เหล่านี้ทุกปีต่อเนื่องจนกว่าเชื้อไฟจะหมดป่า

  เหตุการณ์ในลักษณะนี้เกิดขึ้นซ้ำซากอย่างนี้เป็นเวลาหลายสิบปี ทำให้ป่าไม้ถูกทำลาย สัตว์ป่าบางชนิดสูญหายและลดจำนวนลง ความแห้งแล้งในผืนป่าเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและรุนแรง จนทำให้น้ำซับน้ำซึม หยุดไหลและเหือดแห้งไปในที่สุด พื้นที่บนภูส่วนใหญ่เกิดหญ้าคาและหญ้าพันธ์ขึ้นแทนต้นไม้ปกคลุมพื้นที่โดยทั่ว ซึ่งหญ้าเหล่านี้เมื่อเข้าฟดูแล้งมันจะแห้งและกลายเป็นเชื้อไฟอย่างดี นอกจากนี้ยังเกิดการบุกรุก ลักลอกตัดไม้ เกิดขึ้นในทุกส่วนของป่า

  ต่อมาปี พ.ศ.2544 ราวเดือนกุมภาพันธ์ พระสมพงษ์ ถาวรธัมโม ได้ธุดงค์มาปักกลดอยู่ด้านทิศตะวันออกของป่าภูหมากยาง ได้รับทราบและเห็นปัญหาที่เกิดในพื้นที่แห่งนี้ จึงเริ่มชักชวนชาวบ้าน ศรีแก้ว ที่อยู่รอบป่ามาสร้างจิตสำนึก ทำแนวป้องกันไฟป่า ปลูกป่า ทำฝายชะลอน้ำ

  ปีแรกที่เริ่มทำงาน เต็มไปด้วยความยากลำบาก ด้วยมีคนน้อย และยังไม่มีประสบการณ์ ตลอดจนพื้นที่กว้างขวางมาก กลุ่ม ร.ส.ท.ป.(ราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์เพื่อรักษาชีวิตและสิ่งแวดล้อม ตำบลศรีแก้ว) ใช้ที่พักสงฆ์เล็กๆ บนภูหมากยาง “วัดดานมุทิตา” เป็นสถานที่รวมพลและวางแผนการทำงาน โดยมี นายปานทอง กุมารสิทธิ์ เป็นประธานกลุ่มและขับเคลื่อนงาน มีพระสมพงษ์ ถาวรธัมโม เป็นที่ปรึกษา การทำงานระยะแรกต้องฝ่าฟันอุปสรรคอย่างมากมาย ทั้งจากกลุ่มคนที่เสียผลประโยชน์และผู้ที่ยังไม่เข้าใจเจตนารมณ์ของการทำงาน ตลอดจนคนที่เห็นต่าง

  ปี พ.ศ.2545 งานเริ่มขยายสู่กลุ่มเป้าหมายเป็นการทำงานระดับตำบล โดยกลุ่ม อพช.จากตำบลกุดชุม เป็นที่ปรึกษาในการขยายงานให้ครอบคลุมพื้นที่ จึงได้แต่งตั้ง นายทองดำ มีปัญญา ผู้ใหญ่บ้านศรีแก้ว หมู่ที่ 6 ซึ่งเป็นผู้อาวุโสในพื้นที่ ขึ้นเป็นประธานกลุ่มในระดับตำบล และนายปานทอง กุมารสิทธิ์ ยังคงทำหน้าที่ประธานกลุ่มฯของบ้านศรีแก้ว หมู่

ที่ 3 ต่อไป กลุ่มเริ่มมีสมาชิกเพิ่มขึ้นและมีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบกันอย่างชัดเจน อาทิ นายเดชชัย แก้วโมรี เป็นเลขานุการกลุ่ม นายบุญรักษ์ ดอกบัว ,นายอุทัย บันลือ, นายเทวี จันทร์น้อย ,นายจันทรา ทองสมุทร , นายสมพาน กุมารสิทธิ์ ,นายพิมพา พันธ์ศรี , นางอุทัย แสนอ้วน , นายเลียง เกษศิริ , นางวาสนา เกษศิริ , นายหนุน ป้องแก้ว , นางเกสร ป้องแก้ว , นายกองคำ ดอกบัว , นายศรี วงษ์สงบ , นายทอง ศรีวะโสภา , นางสุพรร ศรีวะโสภา , นางสุวรีย์ วิรุฬพันธ์ , นางเข็มทอง ศรีมาคำ, นายวินัย กาลจักร , นายคำ พิมภาค ฯลฯ

เมื่องานขยายตัว ปัญหาก็ขยายตัวตามไปด้วย แต่กลุ่มคนเหล่านี้ก็ไม่ได้ย่อท้อ ยังคงมุ่งมั่นในเจตนารมณ์ที่จะช่วยกันปกปักรักษาป่า ด้วยจิตอาสาทุกครั้งที่มีโอกาส กิจกรรมที่ทำในช่วงนี้ มีทั้งการทำแนวกันไฟ ทำฝายชะลอน้ำ ปลูกไม้เสริมป่า อบรมชาวบ้าน อบรมเยาวชน ประสานงานกับหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ดับไฟป่า จัดทำแนวเขตอนุรักษ์ป่าของแต่ละหมู่บ้าน ลาดตระเวนเฝ้าระวัง ดูแล รักษาป่า การทำงานขยายเต็มพื้นที่ตำบลศรีแก้วทั้ง 10 หมู่บ้าน

ต่อมาปี พ.ศ.2548 เจ้าหน้าที่ป่าไม้จากจังหวัดยโสธร ได้เข้ามาส่งเสริมและผลักดันงบประมาณมาทำฝายชะลอน้ำ ในบริเวณพื้นที่ภูหมากยาง ภูผักหวาน สถานะของกลุ่มเริ่มดีขึ้นได้รับการยอมรับมากขึ้น เจ้าหน้าที่ป่าไม้จังหวัดท่านนี้คือ คุณนัทท์นันท์ พงษ์ภูริพัฒน์ (ตำแหน่งก่อนเกษียณอายุราชการ ทสจ.จังหวัดสุรินทร์)

- งานฝายชะลอน้ำ เริ่มทำครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ.2545 ต่อเนื่องมาเรื่อยๆจนถึงปี พ.ศ. 2565 (ปัจจุบัน) ในพื้นที่ป่าตำบลศรีแก้ว ประกอบด้วย ฝายแบบถาวร 30 แห่ง ฝายแบบกึ่งถาวร 60 แห่ง และฝายแบบชั่วคราว 400 แห่ง
- โครงการต่างๆที่เกิดขึ้นในช่วงเดียวกัน

-โครงการจันผา 1 ล้านต้น
-โครงการไผ่ 1 ล้านกอ
-โครงการแนวป้องกันไฟป่า
-โครงการอบรมเยาวชนต้นกล้า
-โครงการปลูกไม้เสริมป่า
-โครงการลาดตระเวนเฝ้าระวังป่า
-โครงการสำรวจและเฝ้าระวังป่า
-โครงการเชื่อมสัมพันธ์ 3 ป่า (หนองแหน ศรีแก้ว กุดชุม)
-โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชน
-โครงการกินข้าวป่าภูเรียนรู้ธรรมชาติ
-โครงการกินข้าวสวยภูเรียนรู้ป่า พัฒนาแหล่งอาหารชุมชน
-โครงการอิฐประสานใจ
-โครงการปลูกสมุนไพรเสริมป่า

-โครงการสำรวจการผลัด-ผลิใบของต้นไม้

-โครงการเงินออมเพื่อสวัสดิการชุมชน

บุคคลสำคัญในกลุ่ม ร.ส.ท.ป.ตำบลศรีแก้ว

นายบุญรักษ์ ดอกบัว ดำรงตำแหน่งสืบต่อจาก นายทองดำ มีปัญญา ซึ่งเกษียณอายุราชการจากตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน แต่ก็ยังทำงานในกลุ่มต่อไปในฐานะที่ปรึกษาของกลุ่มฯ ในยุคของนายบุญรักษ์ มีการเพิ่มจำนวนงานเดิมให้มากขึ้นไม่ว่าจะเป็นการสร้างฝายชะลอน้ำ การทำแนวป้องกันไฟป่า จัดให้มีการอบรมเยาวชนทุกปี ไฟป่าที่เคยเกิดในพื้นที่ก็เริ่มลดลง จนทำให้นายบุญรักษ์ ดอกบัว ได้รับเลือกให้เป็นกำนันตำบลศรีแก้ว งานอนุรักษ์ของกลุ่ม ร.ส.ท.ป.มีความคืบหน้าเป็นอย่างมาก ได้รับการยอมรับมากขึ้น มีแนวร่วมมากขึ้น เนื่องจากเห็นผลการทำงานที่เกิดขึ้นในพื้นที่ เช่น ไฟป่าลดลง การลักลอบตัดไม้ทำลายป่าลดลง ความอุดมสมบูรณ์เพิ่มมากขึ้น มีผลผลิตจากป่าเพิ่มมากขึ้น เช่น หน่อไม้ เห็ด หอยหอม อึ่งอ่าง กลุ่มได้รับการสนับสนุนการทำงานทั้งจากประชาชนและหน่วยงานในชุมชนมากขึ้น จวบจนท่านได้เสียชีวิตลงในปี พ.ศ.2562

ข้อสรุป

- การทำงานของกลุ่ม ร.ส.ท.ป.ตำบลศรีแก้ว มีกฎข้อบังคับแบบหลวมๆ แต่ด้วยความมุ่งมั่นและจริงจังในการทำงานของสมาชิกกลุ่ม จึงทำให้ผลงานที่ปรากฏ กลายเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จของกลุ่มได้เป็นอย่างดี
- เจตนารมณ์ของแกนนำกลุ่ม ร.ส.ท.ป.จากรุ่นก่อนถูกส่งต่อให้กับรุ่นต่อมา อย่างต่อเนื่องและจะคงอยู่คู่ชุมชนศรีแก้วสืบต่อไป
- ประชาชนรอบป่าและประชาชนในชุมชนตำบลศรีแก้ว มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์และหวงแหนในทรัพยากรป่าไม้ของชุมชน เริ่มมีความเข้าใจในบทบาทการทำงานของกลุ่มและร่วมสนับสนุนกิจกรรมของกลุ่ม ทั้งในระดับผู้ใหญ่และเยาวชน
- ผืนป่าของชุมชนฟื้นคืนความอุดมสมบูรณ์ ประมาณร้อยละ 80 ของพื้นที่ป่าทั้งหมด ไฟป่าไม่เกิดขึ้นอีกเลย การตัดไม้ทำลายป่าแทบไม่เกิดขึ้น แต่กลุ่มยังคงทำหน้าที่ฟื้นฟู เพิ่มความอุดมสมบูรณ์แก่ผืนป่าต่อไปและยังแสวงหาองค์ความรู้แห่งผืนป่าเพื่อส่งต่อให้แก่กลุ่มเยาวชน เพื่อการสืบทอดต่อไป
- กลุ่ม ร.ส.ท.ป.ตำบลศรีแก้ว ตั้งขึ้นและยังคงอยู่คู่ชุมชนตำบลศรีแก้วมาแล้วเป็นเวลา 22 ปีเต็มในปีนี้

กลุ่มบุคคลที่มีส่วนช่วยสนับสนุน ผลักดันให้กลุ่ม ร.ส.ท.ป.ตำบลศรีแก้ว ให้สามารถดำเนินงานมาได้ตลอด 22 ปี ได้แก่

1. พระครูศรีปุญญภิรักษ์ เจ้าอาวาสวัดศรีแก้ว เจ้าคณะตำบลห้องแซง ศรีแก้วและรองเจ้าคณะอำเภอเลิงนกทา(มหานิกาย)
2. พระศิริพงษ์ ถาวรธัมโม เจ้าอาวาสวัดดานมุทิตา
3. นายปานทอง กุมารสิทธิ์

4. นายเดชชัย แก้วโมรี
5. นายบุญรักษ์ ดอกบัว
6. นายทองดำ มีปัญญา
7. นายเทวี จันทร์น้อย
8. นายวินัย กาลจักร
9. นางอุทัย บรรลือ
10. นายพิมพา พันธุศรี
11. นายอิทธิพล ไชยสุทธิ์
12. นางสุวรีย์ วิรุฬพันธ์
13. นางเข็มทอง ศรีมาคำ
14. นายจันทรา ทองสมุทร
15. นายสมพาน กุมารสิทธิ์
16. นายคำมูล จันทร์น้อย
17. นายดำ พิมพ์ภาค
18. นางรุ้งลาวัลย์ บันลือ
19. นางสุพรรณ ศรีวิเศษ
20. นายสี พุฒจันทร์
21. นางอุทัย แสนอ้วน
22. นายกองคำ ดอกบัว
23. นายคำใส กุมารสิทธิ์
24. นางวาสนา เกษศิริ
25. นางเกสร ป้องแก้ว
26. นายเลียง เกษศิริ
27. นางนงเยาว วงษ์สงบ
28. นายพรพนา อภัยพันธ์